NAVSARI AGRICULTURAL UNIVERSITY

કાર્યપાલક ઈજનેરશ્રીની કચેરી
નવસારી કૃષિ યુનિવર્સિટી
નવસારી, ગુજરાત- ૩૯૬૪૫૦

વંચાણેમાં ૧) પ્રાધ્યાપક અને કચેરી વડા,રાજ્ય કૃષિ યુનિવર્સિટી પરિષદ,કૃષિભવન,સેક્ટર-૧૦/એ,પોડીયમ લેવલ,ગાંધીનગર ના તા. ૦૧/૦૨/૨૦૨૫ રોજ ના પત્ર ક્રમાંક કૃયુકા/ટેક/૫૩-૫૬/૨૦૨૫

૨) કોર્ટ ઓફ કમિશ્નર(દિવ્ગાંગ વ્યકિતઓ માટેના) ગુજરાત રાજ્ય, કર્મયોગી ભવન,બ્લોક નં.૨,ગ્રાઉન્ડ ફ્લોર વિંગ ડી-૧, સેક્ટર-૧૦, ગાંધીનગરની તા. ૨૮/૦૧/૨૦૨૫ નોટીસ ક્રમાંક કમિ/લીગલ/૨૦૨૪-૨૫/૧૧૫૬

The Right of Persons with Disabilities Act-2016 ની જોગવાઇ મુજબ દિવ્યાંગ જનો માટે જાહેર ઇમારતો સેવાઓ સુગમ્ય બનાવવા બાબત...

:: પરિપત્ર ::

આ યુનિવર્સિટી તમામ યુનિટ/સબ યુનિટ અધિકારીશ્રીઓને જણાવવાનું કે, વંચાણમાં લીધેલ ક્રમ નં. ૧ થી સરકારશ્રી દ્વારા માંગેલ માહિતી અત્રેથી એકત્રીત કરી રજુ કરવામાં આવેલ છે. યુનિવર્સિટીના વિવિધ યુનિટો તરફથી રજુ કરેલ માહિતીની ચકાસણી કરતા વંચાણે લીધેલ ક્રમ-૨ના ઠરાવની જોગવાઈ મુજબ જે તે કચેરી ખાતે દિવ્યાંગ જનો માટેની જરૂરી સુવિધાઓમાં અધુરાશ જણાય છે. વંચાણે લીધેલ ક્રમ-૨ ના ઠરાવની જોગવાઇ મુજબ દરેક સરકારી ઇમારતોમાં દિવ્યાંગજનો માટે સુંગમ્ય સુવિધાઓ સત્વરે ઊભી કરવા જણાવવામાં આવે છે. ભવિષ્યમાં વંચાણ લીધેલ ક્રમ-૨ના ઠરાવની જોગવાઇ મુજબ જરૂરી સુવિધા ઊભી ન કરવા બાબત કોઇ પ્રશ્ન ઉપસ્થિત થશે તો તેની સંપૂર્ણ જવાબદારી સબંધિત યુનિટના વડાશ્રીની રહેશે જેની ખાસ નોંધ લેવા વિનંતી છે.

No. N.A.U./EE/B- 4 / 749 /2025
Nav sari. Date. 20 / 02/2025

20/2/25
કાર્યપાલક ઈજનેર

નકલ સવિનય રવાના:
આ યુનિવર્સિટીના તમામ યુનિટ/સબ યુનિટના વડાઓ તરફ જાણ તથા ઘટતું થવા સારૂ.

રાજ્ય કૃષિ યુનિવર્સિટી પરિષદ

કૃષિભવન, સેકટર-૧૦/એ, પોડીયમ લેવલ

ગાંધીનગર-૩૮૨૦૧૦

ફોન નં.૦૭૯-૨૩૨૪૧૦૫૨, Email :saucouncil@gmail.com

ક્રમાંક: કૃયુકા/ટેક/૫૩-૫૬ /૨૦૨૫ તારીખ:૦૫/૦૨/૨૦૨૫

પ્રતિ,

કુલસચિવશ્રી,

કૃષિ યુનિવર્સિટી,

આણંદ, જૂનાગઢ, નવસારી, સરદારકૃષિનગર.

વિષય: THE RIGHT OF PERSONS WITH DISABILITIES ACT - 2016ની જોગવાઈ મુજબ દિવ્યાંગજનો માટે જાહેર ઇમારતો તથા અન્ય સેવાઓ સુગમ્ય બનાવવા બાબત.

સંદર્ભ: ૧. નાયબ કમિશ્નરશ્રી, દિવ્યાંગ વ્યક્તિઓ માટેના કમિશ્નરની કચેરી, ગાંધીનગર નો પત્ર ક્રમાંક: કમિ/લીગલ/૨૦૨૪-૨૫/૧૧૫૬, તા. ૨૮/૦૧/૨૦૨૫ (સામેલ)

૨. તા.૩૧/૦૧/૨૦૨૫ના રોજ કૃષિ, ખેડૂત કલ્યાણ અને સહકાર વિભાગના નાયબ સચિવશ્રી (મહેકમ) ની અધ્યક્ષતામાં યોજાયેલ બેઠક.

શ્રીમાન,

ઉપરોક્ત વિષય અંગે તા.૩૧/૦૧/૨૦૨૫ના રોજ કૃષિ, ખેડૂત કલ્યાણ અને સહકાર વિભાગના નાયબ સચિવશ્રી(મહેકમ) ની અધ્યક્ષતામાં યોજાયેલ બેઠકમાં લેવાયેલ નિર્ણય મુજબ THE RIGHT OF PERSONS WITH DISABILITIES ACT - 2016 મુજબ દિવ્યાંગજનો માટે જાહેર ઈમારતો તથા અન્ય સેવાઓ સુગમ્ય બનાવવા અંગે જોગવાઈ કરેલ છે તે મુજબ રાજ્યની કૃષિ યુનિવર્સિટીઓ હસ્તકના દરેક એકમ/કચેરી/કોલેજ/હોસ્ટેલ/વિસ્તરણ કેન્દ્રો વગેરે જેવી જ્યાએ આ ACT ની જોગવાઈ પ્રમાણે કાર્યવાહી પૂર્ણ કરેલ છે અને જો બાકી છે તો તે પૂર્ણ કરવા યુનિવર્સિટીનું શું આયોજન છે. તે અંગેનો વિગતે અહેવાલ કૃષિ વિભાગે નાયબ કમિશ્નરશ્રી, દિવ્યાંગ વ્યક્તિઓ માટેના કમિશ્નરની કચેરીને દિન-૫માં રજૂ કરવા જણાવેલ છે. આથી આ કાયદાની જોગવાઈ પ્રમાણે યુનિવર્સિટીની તમામ જૂની અને નવી ઈમારતો દિવ્યાંગજનોને સુગમ્ય બનાવવા માટે યુનિવર્સિટી દ્વારા આ સાથે સામેલ ચેક લીસ્ટમાં માહિતી **તા. ૦૪.૦૨.૨૦૨૫ સુધી** અચૂક અત્રેની કચેરીને મોકલી આપવા વિનંતી છે. દરેક એકમ/કચેરી/કોલેજ/હોસ્ટેલ/વિસ્તરણ કેન્દ્રો/લેબોરેટરી વગેરેની નવી અને જૂની ઈમારતોમાં આ કાયદાની જોગવાઈ મુજબ દરેક ઈમારત વાઈઝ ચેકલીસ્ટમાં દર્શાવેલ કોલમ મુજબની સુવિધાના ફોટોગ્રાફ્સ મોકલી આપવા વિનંતી છે. (ફોટોગ્રાફ્સ માટે જે તે કેન્દ્રના નામના ફોલ્ડરમાં દરેક સુવિધાના અલગ-અલગ ફોટો જે તે સુવિધાના નામ સાથે મોકલી આપવા વિનંતી છે.) જો આ કાર્યવાહી ચાલુ/બાકી હોય તો તે પૂર્ણ કરવાના આયોજનની વિગત રીમાર્ક્સ કોલમમાં ખાસ જણાવવા વિનંતી. ઉક્ત વિગતને ટોચ અગ્રીમતા આપવા આજ્ઞાનુસાર વિનંતી છે.

સામેલ: ઉપર મુજબ.

પ્રાધ્યાપક અને કચેરી વડા

COURT

કોર્ટ ઓફ કમિશ્નર (દિવ્યાંગ વ્યક્તિઓ માટેના)ગુજરાત રાજય

THE RIGHTS OF PERSONS WITH DISABILITIES ACT- 2016

કર્મયોગી ભવન, બ્લોક નં.૨, ગ્રાઉન્ડફલોર, વિગં ડી-૧, સેકટર-૧૦, ગાંધીનગર-૩૮૨૦૧૦. સંપર્ક નંબર-૫૬૭૪૯

નોટીસ/સમન્સ

સુઓ મોટો

કેસ નં.૧૯૫૪/૨૦૨૪ | ક્રમાંક.કમિ/લીગલ/૨૦૨૪-૨૫/૧૧૫૬

મુદત તારીખ-30/૦૧/૨૦૨૫ | તા. ૨૮/૦૧/૨૦૨૫

પ્રતિવાદી

અધિક મુખ્ય સચિવશ્રી,

કૃષિ, ખેડુત કલ્યાણ અને સહકાર વિભાગ,

બ્લોક નં.૫/૧, સરદાર ભવન,

સચિવાલય, ગાંધીનગર.

28/1/25
સ્વાનગી કારકુન
કૃષિ, ખેડૂત કલ્યાણ અને સહકાર વિભાગ,
સચિવાલય, ગાંધીનગર

બાબત – THE RIGHTS OF PERSONS WITH DISABILITIES ACT-2016 ની કલમ ૪૦ થી ૪૫ મુજબ સુગમ્ય ભારત હેઠળ જોગવાઇ કરેલ હોવા છતા પાલન ન થવા બાબત.

અત્રેની કોર્ટને "THE RIGHTS OF PERSONS WITH DISABILITIES ACT-2016"ની કલમ-૮૦ હેઠળ કાયદાનું પાલન ન થતું હોય તેવી બાબત ધ્યાને આવતા સુઓ મોટો કેસ (SUO MOTU) તરીકે ચલાવવાનું નિર્ધારીત કરેલ છે.

THE RIGHTS OF PERSONS WITH DISABILITIES ACT-2016 ની કલમ ૪૦ થી ૪૫ માં દિવ્યાંગજનોને સુગમ્ય વ્યવસ્થા પ્રાપ્ત થાય તેવી જોગવાઈ કરવામાં આવેલ છે. તેમજ ભારત સરકાર દ્વારા પણ દિવ્યાંગજનો માટે સુગમ્ય વ્યવસ્થા કરવા માટેના "Harmonised Guidelines & Standards for Universal Accessibility in India 2021" પ્રસિધ્ધ કરેલ છે.

ભારત સરકાર દ્વારા તા.૧૯/૦૪/૨૦૧૭ થી "THE RIGHT OF PERSONS WITH DISABILITES ACT-2016" તથા સદર અધિનિયમના નિયમો તા.૧૫/૦૬/૨૦૧૭ થી જાહેરનામું પ્રસિધ્ધ કરેલ છે. RPWD Act-2016ની કલમ –૪૦ થી કલમ-૪૫ ની જોગવાઇ મુજબ દિવ્યાંગ વ્યક્તિઓ માટે સમય-મર્યાદામાં સુગમ્ય (Accessible) સેવાઓ પૂરી પાડવાની જોગવાઇ કરવામાં આવેલ છે.

જેના સંદર્ભે ભારત સરકારના દિવ્યાંગજન સશક્તિકરણ વિભાગ દ્વારા તા.૨૫/૦૪/૨૦૨૨ ના અ.સ. પત્ર ક્રમાંક :07-02-2022-DD-થી તેમજ સામાજિક ન્યાય અને અધિકારીતા વિભાગના તા.૩૧/૦૫/૨૦૨૨ના પત્ર ક્રમાંક:અપગ/૧૧૨૦૨૦/૩૬૭૮૪૧/છ-૧ થી જણાવેલ હતું કે, RPWD Act-2016ની કલમ-૪૫ મુજબ જુની તમામ જાહેર ઇમારતોને વધુમાં વધુ પાંચ વર્ષની સમય મર્યાદામાં રીટ્રોફીટીંગ કરવાની જોગવાઇ છે. તથા નવી ઇમારતોના પ્લાન(નકશા) મંજુરી સમયે RPWD Act, 2016ની કલમ-૪૦ અને ૪૪ મુજબ ઇમારતોને સુગમ્યતાના માપદંડ અનુસાર તૈયાર કરવાના પ્લાન (નકશા) રજુ કરેલ હોય તો જ તેને મંજુર કરી શકાય. રાજ્યના વિવિધ વિભાગ હેઠળના બાંધકામ યુનિટોની વિગતો પત્રકમાં દર્શાવેલ છે. આથી, આપના વિભાગ હસ્તકના જાહેર મકાનો સુગમ્ય બનાવવા શહેરી વિકાસ મંત્રાલય, ભારત સરકાર દ્વારા બનાવેલ 'Harmonized Guidelines and Space Standards for Barrier-Free Built Environment for persons with Disability and Elderly Persons' મુજબ સુગમ્યતા ઉભી કરવાની કાર્યવાહી તા.૧૪/૦૬/૨૦૨૨ સુધીમાં પૂર્ણ કરવાની થતી હતી. સદર બાબતે અત્રેની કોર્ટ દ્વારા પણ પત્ર ક્રમાંક:કમિ/લિગલ/૨૦૨૧-૨૨/૨૦૩ તા.૧૮/૦૬/૨૦૨૨ ના રોજ આપના વિભાગને સમયમર્યાદામાં કામગીરી પુર્ણ કરવા જણાવેલ હતું.

પરંતુ આજ દિન સુધી આપના વિભાગ તરફથી કામગીરી પુર્ણ કરી અહેવાલ પ્રાપ્ત થયેલ નથી. જે બાબત અત્રેની કોર્ટને ધ્યાને આવેલ હોઇ, સુઓ મોટો કેસ તરીકે (suo motu) લઈ સદર કેસની સુનાવણી માન.કમિશનરશ્રી સમક્ષ તા.30/૦૧/૨૦૨૫ના રોજ ~~03.00~~ ૦૧:૦૦ કલાકે રાખવામાં આવેલ છે.જેથી આપના તાબા હેઠળ આવેલ પશુ દવાખાનઓ અને ગોડાઉનો અને અન્ય જાહેર મકાનો સુગમ્ય છે કે કેમ? તે બાબતે લેખિત આધાર પુરાવા તેમજ એફિડેવીટ/જવાબ સાથે પ્રતિવાદીશ્રીએ લાગતા વળગતા અધિકારીશ્રીઓને હાજર રહેવા/રખાવવા સમન્સ/નોટીસ પાઠવવામાં આવે છે.

(નોંધ: જવાબ તેમજ એફિડેવીટ તેમજ કોઇપણ પત્ર વ્યવહારમાં કેસ નંબરનો ઉલ્લેખ કરી અત્રેની કોર્ટમાં રજૂ કરવુ.)

સુનાવણી સ્થળ : દિવ્યાંગ વ્યકિતઓ માટેના કમિશ્નરશ્રીની કચેરી, કર્મયોગી ભવન, બ્લોક નં. ૨, ભોંયતળિયે, વિંગ-ડી-૧, સેકટર-૧૦, ગાંધીનગર-૩૮૨૦૧૦.

સંપર્ક નંબર : (૦૭૯) (૨૩૨) ૫૬૭૪૯ **E-Mail : commi-pwd@gujarat.gov.in**

નાયબ કમિશ્નર
દિવ્યાંગ વ્યક્તિઓ માટેના કમિશ્નરની કચેરી
ગાંધીનગર

બિડાણ:- ઉપર મુજબ

अंजली भावड़ा, भा.प्र.से.
सचिव
Anjali Bhawra, IAS
Secretary

सत्यमेव जयते

Azadi Ka Amrit Mahotsav

भारत सरकार
सामाजिक न्याय और अधिकारिता मंत्रालय
दिव्यांगजन सशक्तिकरण विभाग
Government of India
Ministry of Social Justice & Empowerment
Department of Empowerment of Persons with Disabilities
(Divyangjan)

D. O. No 07-02/2022-DD-III

25th April, 2022

0190/4OI/05/2022
10-05-22

Dear Pankaj,

As you are aware, the Central Government enacted the Rights of Persons with Disabilities Act, 2016 which came into force on 19.04.2017. The Central Rules under the said Act were also notified on 15.06.2017.

2. The Act has broadened the rights and entitlements of Divyangjan and cast upon greater responsibilities on the States to ensure its effective implementation, which, inter-alia, includes designation of authorities for various purposes such as guardianship, registration of institutions, certification of disabilities and framing of schemes and programmes for social security, sports, skill development, awareness raising, employment etc. An indicative list of the broad provisions of the above Act/ Rules requiring action by the States/UTs is at Annexure. Needless to say that non-compliance of these provisions would invite avoidable representations from civil society organisations and would also give rise to court cases.

3. I would like to draw your attention urgently to the following four provisions, which are required to be complied within the timelines specified in the Act:-

(i) Section 17(a) : Conduct survey of school going children in every 5 years for identifying children with disabilities, ascertaining their special needs and the extent to which these are being made:Provided that the 1st survey shall be conducted within a period of 2 years from the date of commencement of the Act (which elapsed on 18.04.2019);

(ii) Section 45 (1) : All existing public buildings shall be made accessible in accordance with the rules formulated by the Central Government within a period not exceeding five years from the date of notification of such rules (which will elapse on 14.06.2022 as accessibility standards for public buildings were notified under RPwD Rules on 15.06.2017): Provided that the Central Government may grant extension of time to the States on a case to case basis for adherence to this provision depending on their state of preparedness and other related parameters.Section 45 (2): The appropriate Government and the local authorities shall formulate and publish an action plan based on prioritization, for providing accessibility in all their buildings and spaces providing essential services such as all primary health centers, civil hospitals, schools, railway stations and bus stops.

(iii) Section 46: The service providers whether Government or private shall provide services in accordance with the rules on accessibility formulated by the Central Government under section 40 within a period of two years from the date of notification of such rules, provided that the Central Government in consultation with the Chief Commissioner may grant extension of time for providing certain category of services in accordance with the said rules. In this context, I would like to mention that accessibility standards for passenger bus transport, websites and documents to be placed on websites were notified under RPwD Rules on 15.06.2017 and, thus, the timelines in this regard elapsed on 14.06.2019.

Contd../2

4. As you know, we are celebrating the 75th year of Independence i.e. Azadi Ka Amrit Mahotsav (AKAM) and ensuring the implementation of the provisions of the RPwD Act, 2016 will lead to ease of living for persons with Disabilities in line with the spirit of AKAM.

5. I shall be grateful if you kindly review the matter personally at your level with all concerned Departments and authorities in your State and issue appropriate instructions to take immediate steps to comply with the provisions of the RPwD Act, 2016 within the given time frame. The details of action taken and future action plan with timelines for ensuring compliance may be shared with us at the earliest.

With best wishes.

Yours sincerely,

(Anjali Bhawra)

Shri Pankaj Kumar
Chief Secretary,
Government of Gujarat,
5th Floor, Block No. 1,
Sardar Bhavan Sachivalaya, Gandhinagar, Gujarat.

Encl: **As Above**

S.No	Chapter No & Heading	Action required	Section
1	Chapter II Rights & Entitlements	Constitution of the Committee for Research on Disability	6(2)(ii)
2		To issue Notification regarding district court and designated authority to provide for limited guardianship for a person with disability who is unable to take legally binding decisions	14(1)
3		Notification of appreciate authority to which appeals against the decisions of the designated authority appointing a legal guardian may be filed.	14(3)
4	Chapter III Education	Conduct within a period of 2 years from the date of commencement of the Act. A survey of school going children for identifying children with disabilities and asserting their special needs. Survey to be conducted once in every five years.	17(a)
5	Rule 7 of RPwD Rules 2017	To appoint a nodal officer in District Education Office to deal with all matters relating to admission of children with disabilioties and facilities to be provided to them in schools in terms of Section 16, 17 & 31 of the RPwD Act	Section 16, 17 & 31 read with Rule 7
6	Chapter IV Skill Development & Employment	To formulate schemes and programmes including provisions of loan at concessional rates, to facilitate and support employment of persons with disabilities.	19(1)
7		Ensure that every government establishment shall appoint a Grievance Redressal Officer	23(1)
8	Chapter V Special Security, Health, Rehabilitation & Recreation	To ensure that quantum of assistance to persons with disabilities under schemes formulated to safeguard and promote the rights of persons with disabilities shall be at least 25% higher than that available to others under similar scheme.	24
9	Chapter VI Special Provisions for persons with benchmark disabilities	Ensure that every child with benchmark disabilities has access to free education till the age of 18 yrs.	31(2)
10		Institutions of Higher Education receiving aid from Government to reserve 5% seats to persons with benchmark disabilities.	32(1)
11		Identify posts in establishments which can be held by different categories of persons with benchmark disabilities (The Central Government notified the list on 04.01.2021. The States/UTs may undertake similar exercise)	33(1)
12		Appoint persons with benchmark disabilities to 4% of the cadre strength in each group of posts (The Central Government issued circular on 15.01.2018. The States/UTs need issue similar instructions)	34(1)
13		Provide incentive to employers in private sector to ensure that 5% of their workforce in composed of persons with benchmark disabilities	35

14		Reservation of 5% in allotment of agricultural land and housing etc and also in poverty alleviation schemes with priority to women with benchmark disabilities	37
15	Chapter VII Persons with Disabilities with high support needs	Appointment of the authority to whom applications for high support may be addressed.	38(1)
16	Chapter VIII Duties and Responsibilities of Appropriate Governments	To conduct, encourage, or support or promote awareness campaign and sensitization programmes to ensure that the rights of the PwDs under the Act are protected	39(1)
17	Mandatory observance of Accessibility norms	No establishment shall be granted permission to build any structure if the building plan does not adhere to accessibility standards specified by the Central Government under Rule 15(1)(a) of RPwD Rules notified on 15.06.2017 All existing public buildings shall be made accessible in accordance with the accessibility standards specified by the Central Government under Rule 15(1)(a) of RPwD Rules notified on 15.06.2017 Passenger Bus transport service and website/document to be placed on website to be made accessible in terms of Rule 15(1)(b) & 15(1)(c) of RPwD Rules notified on 15.06.2017 respectively	Section 44, 45 and 46 to be read with Rule 15 of RPwD Rules, 2017
18	Chapter IX Registration of Institutions for PwDs and Grants to such Institutions	Appointment of authority to be the competent authority for registration of institutions working in disability sector	49
19		Prescribe form and manner of making applications for registration	51(1)
20		Prescribe the facilities to be provided and standards to be met by the institutions	51(3)
21		Notification of appellate authority to whom appeal against the order of competent authority refusing or revoking the certificate of registration can be made	53(1)
22	Chapter X Certification of Specific Disabilities	To designate persons having requisite qualifications and experience who shall be competent to issue the certificate disability (The Central Government issued the guidelines for assessment of specified disabilities on 04.01.2018. Further, Rule 17-20 of RPwD Rules notified on 15.06.2017 deals with manner of certification. From 01.06.2021, it has been made mandatory to issue certificates through online made only under www.swavlambancard.gov.in (UDID	Section 57(1) to be read with assessment guidelines dated 04.01.2018, Rules 17-20 of RPwD

		portal).	Rules and notification No. S.O. 1736 (E)
23		To designate appellate authority to whom appeal against the decision of certifying authority may be made	59
24	Chapter XI Central and State Advisory Boards on Disability and District Level Committee	To constitute a State Advisory Board on Disability (Andhra Pradesh, Ladhak, Jammu & Kashmir and Dadra & Nagar Haveli, Daman & Diu are yet to constitute)	66
25		To constitute a District Level Committee	72
26	Chapter XII Chief Commissioner and State Commissioners for Persons with Disabilities	To appoint State Commissioner for Persons with Disabilities and prescribe the terms and conditions of their service.	79(1) & 79(2)
27		To constitute an advisory committee to assist the State Commissioner	79(7)
28	Chapter XIII Special Court	To specify a Court of Session to a Special Court for each district to provide speedy trial for offences under the Act.	84
29		Appointment of Public Prosecutor or Special Public Prosecutor for such Special Court	85(1)
30	Chapter XVII	State/UT Governments to frame Rules in certain areas within a period of six months (Andhra Pradesh, Maharastra, Ladhak and Dadra & Nagar Haveli, Daman & Diu are yet to notify)	101

Note: The above list is only indicative and does not limit the action point to the above provisions.

12. Interchange of vacancies.- The Government establishment shall interchange vacancies in accordance with the provisions of section 34 of the Act, only if due process of recruitment to fill up the vacancies reserved for persons with benchmark disabilities has been complied with.

13. Submission of Returns on Vacancies.- (1) Every Government establishment shall furnish to the local special employment exchange returns in Form - I once in every six months for the period from 1st April to 30th September and from 1st October to 31st March, and in Form -II once in every two years.

(2) The six monthly return shall be furnished within thirty days of the respective dates which is, 31st March and, 30th September of every financial year.

(3) The two yearly return shall be furnished within thirty days of the closing of every alternate financial year:

Provided that the first two yearly returns shall be furnished for the financial year closing on 31st March, 2019.

14. Form in which record to be kept by an employer.- Every Government establishment shall maintain the record of employees with disabilities in Form - III.

CHAPTER VI

ACCESSIBILITY

15. Rules for Accessibility.- (1) Every establishment shall comply with the following standards relating to physical environment, transport and information and communication technology, namely :-

(a) standard for public buildings as specified in the Harmonised Guidelines and Space Standards for Barrier Free Built Environment for Persons With Disabilities and Elderly Persons as issued by the Government of India, Ministry of Urban Development in March, 2016;

(b) standard for Bus Body Code for transportation system as specified in the notification of the Government of India in the Ministry of Road Transport and Highways, *vide* number G.S.R. 895(E), dated the 20th September, 2016;

(c) Information and Communication Technology-

(i) website standard as specified in the guidelines for Indian Government websites, as adopted by Department of Administrative Reforms and Public Grievances, Government of India;

(ii) documents to be placed on websites shall be in Electronic Publication (ePUB) or Optical Character Reader (OCR) based pdf format:

Provided that the standard of accessibility in respect of other services and facilities shall be specified by the Central Government within a period of six months from the date of notification of these rules.

(2) The respective Ministries and Departments shall ensure compliance of the standards of accessibility specified under this rule through the concerned domain regulators or otherwise.

16. Review of Accessibility Standards.- The Central Government shall review from time to time the accessibility standards notified based on the latest scientific knowledge and technology.

CHAPTER VII

CERTIFICATE OF DISABILITY

17. Application for certificate of disability.- (1) Any person with specified disability may apply in Form -IV for a certificate of disability and submit the application to -

(a) a medical authority or any other notified competent authority to issue such a certificate in the district of residence of the applicant as mentioned in the proof of residence in the application; or

(b) the concerned medical authority in a government hospital where he may be undergoing or may have undergone treatment in connection with his disability:

Provided that where a person with disability is a minor or suffering from intellectual disability or any other disability which renders him unfit or unable to make such an application himself, the application on his behalf may be made by his legal guardian or by any organisation registered under the Act having the minor under its care.

(2) The application shall be accompanied by -

(a) proof of residence;

(b) two recent passport size photographs; and

(c) aadhaar number or aadhaar enrollment number, if any.

Note.- No other proof of residence shall be demanded from the applicant who has aadhaar or aadhaar enrollment number.

18. Issue of certificate of disability.- (1) On receipt of an application under rule 17, the medical authority or any other notified competent authority shall, verify the information as provided by the applicant and shall assess the disability in terms of the relevant guidelines issued by the Central Government and after satisfying himself that the applicant is a person with disability, issue a certificate of disability in his favour in Form V, VI and VII, as the case may be.

(2) The medical authority shall issue the certificate of disability within a month from the date of receipt of the application.

(3) The medical authority shall, after due examination -

(i) issue a permanent certificate of disability in cases where there are no chances of variation of disability over time in the degree of disability; or

(ii) issue a certificate of disability indicating the period of validity, in cases where there is any chance of variation over time in the degree of disability.

(4) If an applicant is found ineligible for issue of certificate of disability, the medical authority shall convey the reasons to him in writing under Form VIII within a period of one month from the date of receipt of the application.

(5) The State Government and Union territory Administration shall ensure that the certificate of disability is granted on online platform from such date as may be notified by the Central Government.

19. Certificate issued under rule 18 to be generally valid for all purposes.- A person to whom the certificate issued under rule 18 shall be entitled to apply for facilities, concessions and benefits admissible for persons with disabilities under schemes of the Government and of non-Governmental organizations funded by the Government.

20. Validity of certificate of disability issued under the repealed Act.-

The certificate of disability issued under the Persons with Disabilities (Equal Opportunities, Protection of Rights and Full Participation) Act, 1995 (1 of 1996) shall continue to be valid after commencement of the Act for the period specified therein.

CHAPTER VIII

CENTRAL ADVISORY BOARD ON DISABILITY

21. Allowances for the members of the Central Advisory Board.- (1) The non-official members of the Central Advisory Board, in Delhi, shall be paid an allowance of rupees two thousand per day for each day of the actual meeting.

(2) The non-official members of the Central Advisory Board, not residing in Delhi shall be paid daily allowance and travelling allowance for each day of the actual meeting at the rate admissible to a Group "A" officer of the Central Government:

Provided that in case a Member of Parliament who is a Member of the Central Advisory Board, the daily allowance and travelling allowance shall be paid at the rate admissible to him as Member of Parliament when the Parliament is not in session and on production of a certificate by the Member that he has not drawn any such allowance for the same journey and halts from any other Government source.

(3) The official member of the Central Advisory Board shall be paid daily allowance and travelling allowance, at the rate admissible under the relevant rules of the respective Government under whom he is serving on production of a certificate by him that he has not drawn any such allowance for the same journey and halts from any other Government source.

22. Notice of meeting.- (1) The meeting of the Central Advisory Board on disability shall ordinarily be held in New Delhi on such dates as may be fixed by the Chairperson:

Provided that it shall meet at least once in every six months.

(2) The Chairperson shall, on the written request of not less than ten members of the Central Advisory Board, call a special meeting of the Board.

(3) The Member -Secretary shall give fifteen clear days' notice of an ordinary meeting and five clear days' notice of a special meeting specifying the time and the place at which such meeting is to be held and the business to be transacted thereat.

(4) The Member-Secretary may give notice to the members by delivering the same by messenger or sending it by registered post to his last known place of residence or business or by email or in such other manner as the Chairperson may, in the circumstances of the case, think fit.

(5) No member shall be entitled to bring forward for the consideration of the meeting, any matter of which he has not given ten clear days' notice to the Member- Secretary, unless the Chairperson may permit him to do so.

ભારત સરકાર સંદર્ભ

અગત્યનું

ક્રમાંક: અપગ/૧૧૨૦૨૦/૩૬૭૮૪૧/ છ-૧
સામાજિક ન્યાય અને અધિકારીતા વિભાગ,
સચિવાલય, ગાંધીનગર.
તારીખ:૩૧/૦૫/૨૦૨૨.

પ્રતિ,
અધિક મુખ્ય સચિવશ્રી/અગ્ર સચિવશ્રી/સચિવશ્રી,

1) બંદરો અને વાહન વ્યવહાર વિભાગ
2) શિક્ષણ વિભાગ
3) આદિજાતિ વિકાસ વિભાગ
4) ગૃહ વિભાગ
5) આરોગ્ય અને પરિવાર કલ્યાણ વિભાગ
6) શહેરી વિકાસ અને શહેરી ગૃહ નિર્માણ વિભાગ
7) વન અને પર્યાવરણ વિભાગ
8) રમતગમત,યુવા અને સાંસ્કૃતિક પ્રવૃતિઓ વિભાગ
9) નર્મદા જળ સંપતિ પાણી પુરવઠા અને કલ્પસર વિભાગ
10) ઉધોગ અને ખાણ ખનીજ વિભાગ
11) મહિલા અને બાળ વિકાસ વિભાગ
12) કૃષિ,ખેડુત કલ્યાણ અને સહકાર વિભાગ
13) અન્ન, નાગરિક પુરવઠો અને ગ્રાહકોની બાબતોનો વિભાગ
14) પંચાયત, ગ્રામ ગૃહ નિર્માણ અને ગ્રામ વિકાસ વિભાગ,
15) માર્ગ અને મકાન વિભાગ
16) વિજ્ઞાન અને પ્રૌદ્યોગિકી વિભાગ,
સચિવાલય, ગાંધીનગર.

અશક્તતા આયુક્તની કચેરી
ગાંધીનગર
ઇનવર્ડ નં. ૩૩૨
તારીખ : ૮/૬/૨૨
સહી :

વિષય:- The Rights of Persons with Disabilities Act, 2016ની જોગવાઇ મુજબ જાહેર ઇમારતો તથા અન્ય સેવાઓ સુગમ્ય બનાવવા બાબત.

શ્રીમાન,

ઉપરોક્ત વિષય પરત્વેના દિવ્યાંગજન સશક્તિકરણ વિભાગ, ભારત સરકારના તા.૨૫/૦૪/૨૦૨૨ના અ.સ.પત્ર ક્રમાંક: 07-02/2022-DD-IIIની નકલ આ સાથે સામેલ રાખતા જણાવવાનું કે, ભારત સરકાર દ્વારા તા.૧૯/૦૪/૨૦૧૭થી The Rights of Persons with Disabilities Act, 2016 તથા સદર અધિનિયમના નિયમો તા.૧૫/૦૬/૨૦૧૭થી નોટિફાય કરેલ છે. RPwD Act, 2016ની કલમ-૪૦ થી કલમ-૪૫ની જોગવાઇ મુજબ દિવ્યાંગ વ્યક્તિઓ માટે

સમય-મર્યાદામાં સુગમ્ય (Accessible) સેવાઓ પુરૂ પાડવાની રહે છે. સદર બાબતે અત્રેથી વિભાગના તા.૧૦/૧૦/૨૦૧૯ના પત્ર તથા તા.૨૬/૧૧/૨૦૧૯ અને તા.૧૮/૧૧/૨૦૨૦ના અ.સ.પત્રોથી કાર્યવાહી કરવા જણાવેલ છે.

RPwD Act, 2016ની કલમ-૪૫ મુજબ જુની તમામ જાહેર ઇમારતોને વધુમાં વધુ પાંચ વર્ષની સમય મર્યાદામાં રીટ્રોફીટીંગ કરવાની જોગવાઇ છે. તથા નવી ઇમારતોના પ્લાન (નકશા) મંજુરી સમયે RPwD Act, 2016ની કલમ-૪૦ અને ૪૪ મુજબ ઇમારતોને સુગમ્યતાના માપદંડ અનુસાર તૈયાર કરવાના પ્લાન (નકશા) રજુ કરેલ હોય તો જ તેને મંજુર કરી શકાય. રાજ્યના વિવિધ વિભાગ હેઠળના બાંધકામ યુનિટોની વિગતો પત્રકમાં દર્શાવેલ છે. આથી, આપના વિભાગ હસ્તકના જાહેર મકાનો સુગમ્ય બનાવવા શહેરી વિકાસ મંત્રાલય, ભારત સરકારના દ્વારા બનાવેલ 'Harmonised Guidelines and Space Standards for Barrier-Free Built Environment for persons with Disability and Elderly Persons' ગાઇડ લાઇન મુજબ સુગમ્યતા ઉભી કરવાની કાર્યવાહી તા.૧૪/૦૬/૨૦૨૨ સુધીમાં પૂર્ણ કરવાની રહે છે તથા ભારત સરકાર દ્વારા સુગમ્ય બસ ટ્રાન્સપોર્ટ, વેબસાઇટ અને ડોક્યુમેન્ટ્સ વેબસાઇટ પર મૂકવા અંગે The Rights of Persons with Disabilities Rulesના નિયમ-૧૫ અંતર્ગત (નકલ સામેલ છે) તા.૧૫/૦૬/૨૦૧૭ના રોજ નોટિફાય કરેલ છે જેની સમયમર્યાદા પણ તા.૧૪/૦૬/૨૦૧૯ના રોજ પૂર્ણ થયેલ છે.

ભારત સરકારની સૂચના ધ્યાને લઇ, આપના વિભાગ હસ્તકના તમામ જાહેર મકાનો તથા સેવાઓ ભારત સરકારની ગાઇડલાઇન મુજબ દિવ્યાંગો માટે સમયમર્યાદામાં સુગમ્ય બનાવવા માટે જરૂરી કાર્યવાહી કરવા વિનંતી છે.

આપનો વિશ્વાસુ,

પરમાર

(ડી.બી. પરમાર)

સંયુક્ત સચિવ

સામાજીક ન્યાય અને અધિકારીતા વિભાગ

બિડાણ: ઉપર મુજબ

નકલ રવાના જાણ તેમજ જરૂરી કાર્યવાહી સારૂ:-

- કમિશનરશ્રી, દિવ્યાંગ વ્યક્તિઓ માટેના, વિંગ ડી-૧, બ્લોક નં.૨, કર્મયોગી ભવન, સેકટર-૧૦, ગાંધીનગર.
- નિયામકશ્રી, સમાજ સુરક્ષાની કચેરી, બ્લોક નં. ૧૬, ગ્રાઉન્ડ ફ્લોર, ડૉ.જીવરાજ મહેતા ભવન, સચિવાલય, ગાંધીનગર.

પત્રક

ક્રમ	વિભાગનું નામ	બાંધકામ યુનિટ	કામગીરી
૧	બંદરો અને વાહન વ્યવહાર વિભાગ	ગુજરાત સ્ટેટ રોડ ટ્રાન્સપોર્ટ કોર્પોરેશન અને મેરીટાઇમબોર્ડ	નિગમની ક્ષેત્રીય કચેરીઓ/ એસ.ટી બસ મથકો અને મેરીટાઇમબોર્ડ હસ્તકના જાહેર મકાનો
૨	શિક્ષણ વિભાગ	(૧)સર્વ શિક્ષા અભિયાનની કચેરી (૨) માધ્યમિક શિક્ષણ અને (૩) ઉચ્ચ શિક્ષણની કચેરી	સર્વ શિક્ષા અભિયાન હસ્તકની જિલ્લા/તાલુકા કક્ષાની કચેરીઓ, સ્કુલો બીઆર્સી/સીઆરસી ભવન અને માધ્યમિક શિક્ષણ હસ્તકની સરકારી અને ગ્રાન્ટ ઇન એઇડ સ્કુલો અને ઉચ્ચ શિક્ષણ હસ્તકની સરકારી અને ગ્રાન્ટ ઇન એઇડ કોલેજો અને યુનિવર્સીટીઓ
૩	આદિજાતી વિકાસ વિભાગ	ગુજરાત ટ્રાયબલ એજ્યુકેશન સોસાયટી	હોસ્ટેલ/સ્કુલો
૪	ગૃહ વિભાગ	પોલિસ હાઉસિંગ કોર્પોરેશન	જિલ્લા/તાલુકા/ગ્રામ્ય કક્ષાના પોલિસ સ્ટેશન અને કચેરીઓ
૫	આરોગ્ય અને પરીવાર કલ્યાણ વિભાગ	પ્રોજેકટ ઇમ્પલિમેશન યુનિટ (હેલ્થ)	આરોગ્યની કોલેજો/સિવિલ હોસ્પિટલો/ CHC/PHC/ પેટા આરોગ્ય કેન્દ્રો
૬	શહેરી વિકાસ અને શહેરી ગૃહ નિર્માણ વિભાગ	મહા નગરપાલિકા અને નગરપાલિકાના બાંધકામ યુનિટ	સ્કુલો/ હોસ્પિટલો/ કચેરીઓ, નાગરીક સુવિધા કેન્દ્રો, સ્પોર્ટસ કોમ્પલેક્ષ, નાટયગૃહો, લાઇબ્રેરી અને અન્ય જાહેર મકાનો
૭	વન અને પર્યાવરણ વિભાગ	વન અને પર્યાવરણ વિભાગ	વિભાગ હસ્તકની કચેરીઓ/વનકુટીર
૮	રમતગમત,યુવા અને સાંસ્કૃતિક પ્રવૃતિઓ વિભાગ	રમતગમત, યુવા અને સાંસ્કૃતિક પ્રવૃતિઓ વિભાગ	વિભાગ હસ્તકની કચેરીઓ, સ્પોર્ટસ કોમ્પલેક્ષ, યુનિવર્સીટી અને અન્ય જાહેર મકાનો

૯	નર્મદા જળ સંપતિ પાણી પુરવઠા અને કલ્પસર વિભાગ	નર્મદા જળ સંપતિ પાણી પુરવઠા અને કલ્પસર વિભાગ અને વાસ્મો	વિભાગ હસ્તકના જાહેર મકાનો
૧૦	ઉધોગ અને ખાણ ખનીજ વિભાગ	ગુજરાત પવિત્ર યાત્રાધામ વિકાસ બોર્ડ અને ગુજરાત પ્રવાસન બોર્ડ	યાત્રાધામો અને પ્રવાસનને લગતા જાહેર મકાનો
૧૧	મહિલા અને બાળ વિકાસ વિભાગ	આઇ.સી.ડી.એસ	આંગણવાડીઓ અને અન્ય જાહેર મકાનો
૧૨	કૃષિ,ખેડૂત કલ્યાણ અને સહકાર વિભાગ	પશુપાલન નિયામકશ્રીની કચેરી અને ગુજરાત રાજય વેરહાઉસીંગ કોર્પોરેશન	પશુ દવાખાનાઓ અને ગોડાઉનો અને અન્ય જાહેર મકાનો
૧૩	અન્ન, નાગરિક પુરવઠો અને ગ્રાહકોની બાબતોનો વિભાગ	ગુજરાત રાજય નાગરિક પુરવઠા નિગમ લિમીટેડ	ગોડાઉનો અને સસ્તા અનાજની દુકાનો અને અન્ય જાહેર મકાનો
૧૪	પંચાયત, ગ્રામ ગૃહ નિર્માણ અને ગ્રામ વિકાસ વિભાગ	પંચાયત, ગ્રામ ગૃહ નિર્માણ અને ગ્રામ વિકાસ વિભાગ	પંચાયતના મકાનો, સરકારી કચેરીઓ અને અન્ય જાહેર મકાનો

15 R&B
Secretary

ભારત સરકાર સંદર્ભ

અગત્યનું

(COURT)

કોર્ટ ઓફ કમિશ્નર (દિવ્યાંગ વ્યક્તિઓ માટે ના) ગુજરાત રાજ્ય

THE RIGHT OF PERSONS WITH DISABILITES ACT- 2016

કર્મયોગી ભવન,બ્લોક નંર.ગ્રાઉન્ડ ફ્લોર,ડી વિંગ- ૧,સેકટર -૧૦, ગાંધીનગર ૩૮૨૦૧૦.સંપર્ક નં. ૫૬૭૪૮

ક્રમાંકઃ કમિ/ લીગલ/ ૨૦૨૧-૨૨/૨૦૩

તા.૧૯ /૦૬/૨૦૨૨.

પ્રતિશ્રી,

અધિક મુખ્ય સચિવશ્રી/ અગ્ર સચિવશ્રી/ સચિવશ્રી,

૧. વાહન વ્યવહાર કમિશ્નરશ્રી, જુના સચિવાલય, ગાંધીનગર.
૨. આદિજાતિ વિકાસ વિભાગ, સચિવાલય, ગાંધીનગર.
૩. ગૃહ વિભાગ, સચિવાલય, ગાંધીનગર.
૪. આરોગ્ય અને પરિવાર કલ્યાણ વિભાગ, સચિવાલય, ગાંધીનગર.
૫. શહેરી વિકાસ અને શહેરી ગૃહ નિર્માણ વિભાગ, સચિવાલય, ગાંધીનગર.
૬. વન પર્યાવરણ વિભાગ, સચિવાલય, ગાંધીનગર.
૭. રમતગમત, યુવા અને સાંસ્કૃતિક પ્રવૃતિઓનો વિભાગ, સચિવાલય, ગાંધીનગર
૮. નર્મદા, જળ સંપતિ, પાણી પુરવઠા અને કલ્પસર વિભાગ, નવા સચિવાલય, ગાંધીનગર.
૯. ઉધોગ અને ખાણ ખનીજ વિભાગ, સચિવાલય, ગાંધીનગર.
૧૦. મહિલા અને બાળ વિકાસ વિભાગ, સચિવાલય, ગાંધીનગર.
૧૧. કૃષિ, ખેડુત કલ્યાણ અને સહકાર વિભાગ, સચિવાલય, ગાંધીનગર.
૧૨. અન્ન, નાગરિક પુરવઠા અને ગ્રાહકોની બાબતોનો વિભાગ, સચિવાલય, ગાંધીનગર
૧૩. પંચાયત ગ્રામ ગૃહ નિર્માણ અને ગ્રામ વિકાસ વિભાગ, સચિવાલય, ગાંધીનગર.
૧૪. માર્ગ અને મકાન વિભાગ, સચિવાલય, ગાંધીનગર.
૧૫. વિજ્ઞાન અને પ્રોધૌગિકી વિભાગ, સચિવાલય ગાંધીનગર

વિષયઃ- "THE RIGHT OF PERSONS WITH DISABILITES ACT – 2016" ની જોગવાઇ મુજબ જાહેર ઇમારતો તથા અન્ય સેવાઓ સુગમ્ય બનાવવા બાબત.

સંદર્ભ:- (૧) સામાજીક ન્યાય અને અધિકારીતા વિભાગનો પત્ર ક્ર.અપગ / ૧૦૨૦૨૦ / ૩૬૭૮૪૧/ છ-૧, તા.૩૧/૦૫/૨૦૨૨.

(૨) ભારત સરકાર સામાજિક ન્યાય અને અધિકારિતા મંત્રાલય નો D. O. No. 07-02 /2022-DD-III તા. ૨૫/૦૪/૨૦૨૨ પત્ર

ઉપરોક્ત વિષય પરત્વેના દિવ્યાંગજન સશક્તિકરણ વિભાગ, ભારત સરકારના તા.૨૫/૦૪/૨૦૨૨ના અ.સ. પત્ર ક્રમાંક: 07/02/2022-DD-IIIની નકલ આ સાથે સામેલ રાખતા જણાવવાનું કે, ભારત સરકાર દ્વારા તા.૧૯/૦૪/૨૦૧૭થી "THE RIGHT OF PERSONS WITH DISABILITES ACT – 2016" તથા સદર અધિનિયમના નિયમો તા.૧૫/૦૬/૨૦૧૭થી નોટિફાય કરેલ છે. RPWD Act, 2016ની કલમ – ૪૦ થી કલમ – ૪૫ની જોગવાઇ મુજબ દિવ્યાંગ વ્યક્તિઓ માટે સમય-મર્યાદામાં સુગમ્ય (Accessible) સેવાઓ પુરુ પાડવાની રહે છે. સદર બાબતે અત્રેથી વિભાગના તા. ૧૦/૧૦/૨૦૧૯ના પત્ર તથા તા. ૨૬/૧૧/૨૦૧૯ અને તા. ૧૮/૧૧/૨૦૨૦ના અ.સ.પત્રોથી કાર્યવાહી કરવા જણાવેલ છે.

RPWD Act, 2016ની કલમ – ૪૫ મુજબ જુની તમામ જાહેર ઇમારતોને વધુમાં વધુ પાંચ વર્ષની સમય મર્યાદામાં રીટ્રોફીટીંગ કરવાની જોગવાઇ છે. તથા નવી ઇમારતોના પ્લાન (નકશા) મંજુરી સમયે RPWD Act, 2016ની કલમ – ૪૦ અને ૪૪ મુજબ ઇમારતોને સુગમ્યતાના માપદંડ અનુસાર તૈયાર કરવાના પ્લાન (નકશા) રજુ કરેલ હોય તો જ તેને મંજુર કરી શકાય. રાજ્યના વિવિધ વિભાગ હેઠળના બાંધકામ યુનિટોની વિગતો પત્રકમાં દર્શાવેલ છે. આથી, આપના વિભાગ હસ્તકના જાહેર મકાનો સુગમ્ય બનાવવા શહેરી વિકાસ મંત્રાલય, ભારત સરકારના દ્વારા બનાવેલ 'Harmonised Guidelines and Space Standards for Barrier-Free Built Environment for persons With Disabilities and Elderly Persons' ગાઇડ લાઇન મુજબ સુગમ્યતા ઉભી કરવાની કાર્યવાહી તા.૧૪/૦૬/૨૦૨૨ સુધીમાં પૂર્ણ કરવાની રહે છે. તથા ભારત સરકાર દ્વારા સુગમ્ય બસ ટ્રાન્સપોર્ટ, વેબસાઇટ અને ડોક્યુમેન્ટસ વેબસાઇટ પર મૂકવા અંગે "THE RIGHT OF PERSONS WITH DISABILITES RULESના નિયમ-૧૫ અંતર્ગત (નકલ સામેલ છે) તા. ૧૫/૦૬/૨૦૧૭ના રોજ નોટિફાય કરેલ છે જેની સમયમર્યાદા પણ તા.૧૪/૦૬/૨૦૧૯ના રોજ પૂર્ણ થયેલ છે.

ભારત સરકારની સૂચના ધ્યાને લઇ, આપના વિભાગ હસ્તકના તમામ જાહેર મકાનો તથા સેવાઓ ભારત સરકારની ગાઇડલાઇન મુજબ દિવ્યાંગો માટે સમયમર્યાદામાં સુગમ્ય બનાવવાની જરૂરી કાર્યવાહી તા. ૧૪/૦૬/૨૦૨૨ સુધીમાં પુર્ણ કરી આધાર –પુરાવા સાથે રિમાર્ક્સ (અહેવાલ) મોકલી આપવા વિનંતી છે.

16.6.22

નાયબ કમિશ્નર
દિવ્યાંગ વ્યક્તિઓ માટેના કમિશ્નરની કચેરી
ગાંધીનગર

બિડાણ:- ઉપરોક્ત મુજબ

નકલ સવિનય રવાના :- અધિક મુખ્ય સચિવશ્રી, સામાજીક ન્યાય અને અધિકારીતા વિભાગ,
બ્લોક નં. ૫ ૯ મો માળ, નવા સચિવાલય, ગાંધીનગર.

દિવ્યાંગજન માટે સુગમ્ય ઈમારત સૂચી				
વિભાગનું નામ :				તા.
ક્રમ	વર્ણન	માર્ગદર્શિકા મુજબ કામગીરી પૂર્ણ કરેલ છે ?	ફેરફાર ની જરૂર	સૂચનો
૧	"વ્હીલચેર","રેમ્પ" અને "રેલિંગ" જ્યાં પગથિયા હોય ત્યાં			
૨	દિવ્યાંગચલિત વાહન માટે આરક્ષિત પાર્કિંગ-૪ (દિવ્યાંગ ચિન્હવાળા બોર્ડ સાથે)			
૩	"વ્હીલચેર"ની સુવિધા મુખ્ય દ્વાર પર			
૪	"વ્હીલચેર" સહાયક જરૂર જણાય ત્યારે			
૫	શૌચાલય દિવ્યાંગજન સ્ત્રી-પુરુષ માટે જરૂરી સુવિધા (સુગમ્ય દિવ્યાંગ ચિન્હ વાળા બોર્ડ સાથે)			
૬	ટીકીટ બારી ઓછી ઉંચાઇવાળી (દિવ્યાંગ ચિન્હ વાળા બોર્ડ સાથે)			
૭	પીવાના પાણીની વ્યવસ્થા ઓછી ઉંચાઇ વાળું કાઉન્ટર			
૮	માહિતી માટે ઘાટા કલરવાળુ ડિસ્પ્લે અને સ્પીકર સીસ્ટમ			
૯	રેસ્ટોરન્ટ દિવ્યાંગ સુગમ્ય			
૧૦	આરામ ગૃહ દિવ્યાંગ સુગમ્ય			
૧૧	ખૂણા અને ધારદાર જગ્યા પર કલર માર્કિંગ			
૧૨	દિવ્યાંગજનો માટે આપાતકાલિન રસ્તો			
૧૩	સિક્યુરિટી ગાર્ડ દિવ્યાંગતા માટે જાણકારી અને સહયોગ આપવાની માહિતગાર			
૧૪	Braille Marking			
૧૫	Non Slip Flooring or Skid Safe Floor			
૧૬	દ્રષ્ટિહીનમાટે ભોંયતળિયે સ્પર્શ પથ (Tactile Path)			
૧૭	દિવ્યાંગને સહાય માટે સંપર્ક નંબર વાળું બોર્ડ			
૧૮	આપના વિભાગ/કચેરીની વેબસાઈટ			

બાધારહિત વાતાવરણ

મહત્વના ધ્યાન માં રાખવાના મુદ્દાઓ

પાર્કિંગ

- મુખ્ય પ્રવેશદ્વાર ની નજીક ૩૦ મીટર માં દિવ્યાંગવ્યક્તિઓ માટે પાર્કિંગ ની સુવિધા હોવી જોઈએ
- દિવ્યાંગવ્યક્તિઓ માટે પાર્કિંગ ની જગ્યા માં યુનિવર્સલ સિમ્બોલ □ ને સાઈનેજ હોવો જોઈએ
- પાર્કિંગ ની જગ્યા ઓછા માં ઓછી ૩૬૦૦ થી ૪૮૦૦ (એમએમ) એટલે કે ૧૧ .૫ ફુટ થી ૧૫ ફુટ હોવી જોઈએ
- પાર્કિંગ ની બાજુમાં માટે વ્હીલચેર હોવી જોઈએ
- લો વિજન વાળ વ્યક્તિઓ માટે ઊતરવાની જગ્યા પર ચેતવણી ના નિશાન હોવા જોઈએ

ટેક્ટાઈલ મેપ ને કલર કોન્ટ્રાસ તથા ગાઈડ લાઈન ટેપ

- બિલ્ડિંગ પ્રવેશ માં ટેકટાઈલ મેપ હોવો જોઈએ ને પિક્ટોગ્રાફી બિલ્ડિંગ નો નકશો હોવો જોઈએ
- ટેક્ટાએલ મેપ માં બ્રેઈલ માં લખાણ હોવું જોઈએ જેથી સ્પર્શ દ્વારા દિશા મળી શકે
- બિલ્ડિંગ માં દરેક જગ્યા એ કલર કોન્ટ્રાસ હોવો જોઈએ
- બિલ્ડિંગ માં પ્રવેશ ની જગ્યાએથી દરેક જગ્યાએ જવા માટે ગાઈડલાઈન ટેપ લગાવેલ હોવી જોઈએ

ગાઈડ લાઈન ટેપ

Entrances/exits at transit terminal

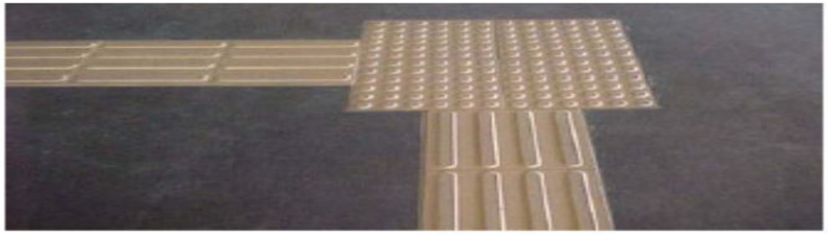

Stairs and Crosswalk

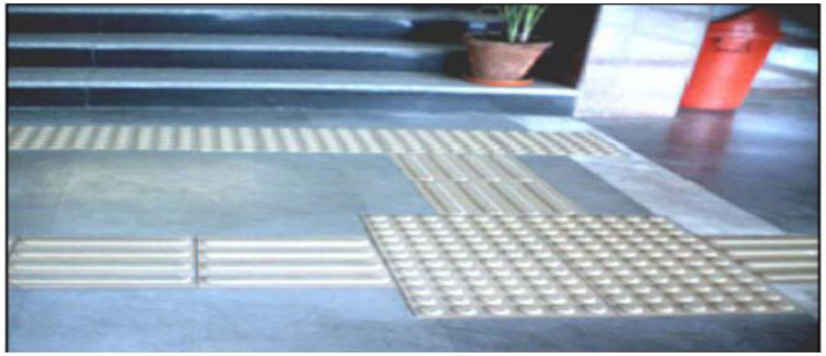

Diverse arrangements of guiding path & warning strip at crosswalks

Accessible Entrance
Ramp
Steps
Accessible Lift
Accessible Toilet

Accessible Parking
Accessible Public Telephone
Canteen / food
Access to Low Vision
Braille Symbol

Accessibility SYMBOLS

રેમ્પ

- સીડી ની બાજુમાં રેમ્પ હોવો જોઈએ
- રેમ્પ ની જગ્યા તરત ઓળખી શકાય તેવી હોવી જોઈએ
- રેમ્પ નો ઢાળ ઓછા માં ઓછો ૧:૧૮ નો હોવો જોઈએ □ ને જો જગ્યા ઓછી હોય તો ૧:૧૨ નો રાખવો
- રેમ્પ ની પહોળાઈ (૧૨૦૦ એમએમ) હોવી જોઈએ
- રેમ્પ ની બન્ને બાજુએ ૭૭૦ એમએમ થી ૯૦૦ એમએમ ની ઊચાઈ પર રેલીંગ હોવી જોઈએ
- રેમ્પ ની સપાટી લપસી પડાય તેવી ના હોવી જોઈએ
- રેમ્પ ની બન્ને બાજુ એ સલામતી ધાર હોવી જોઈએ
- રેમ્પ ની શરુઆત કે વચ્ચે □ થવા □ંત માં કોઈપણ જગ્યાએ રસ્તામા કોઈ □ વરોધ રુપ વસુ ના હોવી જોઈએ (દા.ત. ફુલછોડ ના કુડા, □ ન્ય વસ્તુઓ)

રેમ્પ

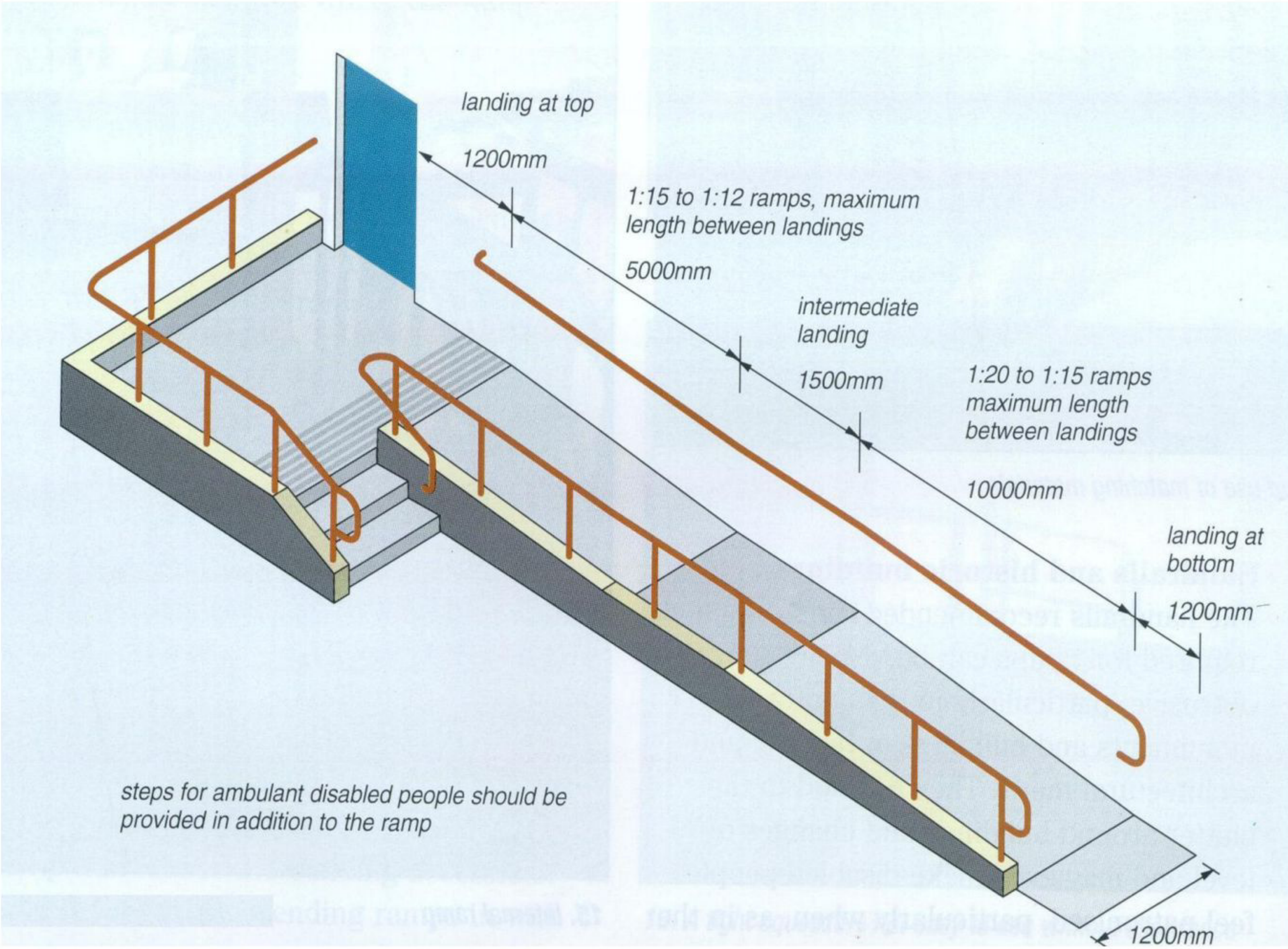
landing at top
1200mm
1:15 to 1:12 ramps, maximum
length between landings
5000mm
intermediate
landing
1500mm
1:20 to 1:15 ramps
maximum length
between landings
10000mm
landing at
bottom
1200mm
1200mm
steps for ambulant disabled people should be
provided in addition to the ramp

રેલીંગ

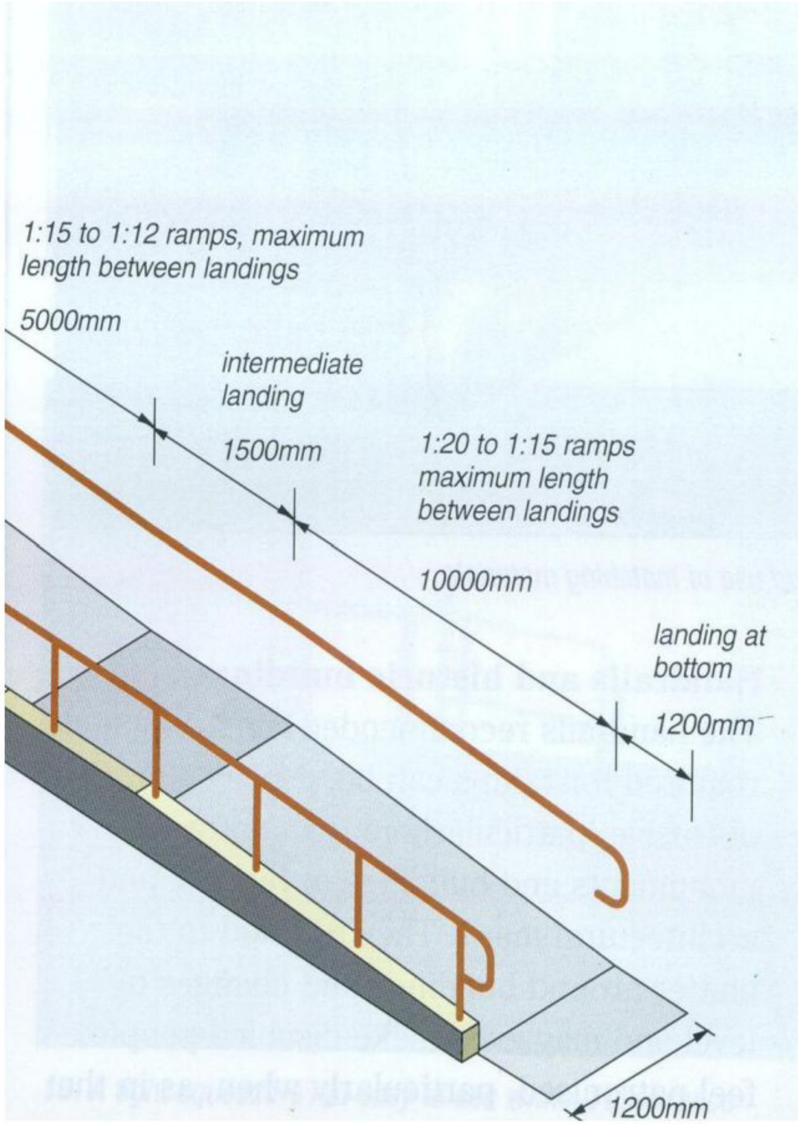

- રેમ્પ ની બન્ને બાજુએ ૭૭૦ એમએમ થી ૯૦૦ એમએમ ની ઊચાઈ પર રેલીંગ હોવી જોઈએ
- રેલીંગ ને પકવા માટે નો બાહ્ય વ્યાસ ૩૮ થી ૪૦ એમએમ થી વધુ ના હોવો જોઈએ
- રેલીંગ ને દિવાલ ની જગ્યા ૫૦ એમએમ થી વધુ હોવી જોઈએ
- કઠેરા નો છેડો જમીન કે દિવાલ માં દટાયેલ હોવો જોઈએ
- રેલીંગ ને કોંટ્રાસ કલર કરેલ હોવો જોઈએ
- જો શક્ય હોય તો રેલીગ માં બ્રેઈલ માં આગળ ના બિલ્ડિંગ ના નકશા વિષે લખાણ દ્વારા માહિતી આપવી જેથી દ્રષ્ટિક્ષતિ વ્યક્તિ ગાઉ થી માહિતગાર થાય

પગથીયા

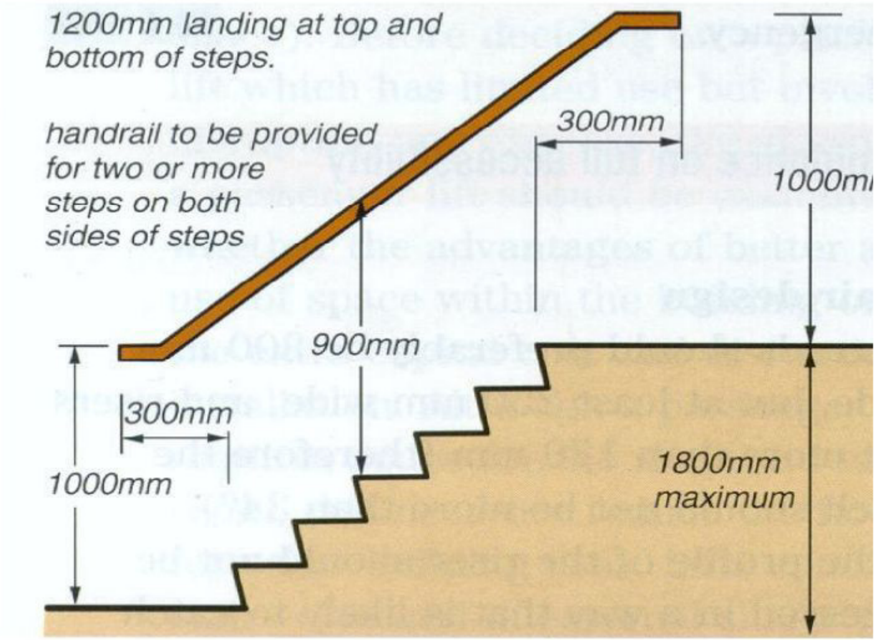

- પગથીયા ની પહોળાઈ ઓછા માં ઓછી ૯૦૦ એમએમ હોવી જોઇએ
- દરવાજા ની બન્ને બાજુ રેલીંગ ૭૫૦ એમએમ થી ૯૦૦ એમએમ ની ઊચાઈએ હોવી જોઈએ
- જમીન મી લેંડીગ ની લંબાઈ ૧૨૦૦ એમએમ થી વધુ હોવી જોઈએ
- સીડી પર પગથીયા ની ધાર ગોળ હોવી જોઈએ
- લો-વિઝન કે દ્રષ્ટીક્ષતિ ધરાવતા વ્યક્તિઓ માટે સરળતા થી ઓળખી શકાય તેવા ને પગથીયા ની ધાર લગ કલર વાળી હોવી જોઈએ
- પગથીયા ની ઊચાઈ ૧૫૦ એમએમ ને ચણતર ૩૦૦ એમએમ હોવી જોઈએ

મૂખ્ય પ્રવેશ દ્વાર - **દરવાજા**

- **મૂખ્ય પ્રવેશ દ્વાર □ વરોધ મુક્ત હોવા જોઈએ**
- **ત્યાં જો પગથિયા હોય તો, પગથિયાં પાસે રેલીગ હોવી જોઈએ**
- **પગથિયા ની બાજુ માં રેમ્પ □ ને રેલીગ હોવી જોઈએ**
- **રેલીગ બંને બાજુ એ પહોળી હોવી જોઈએ**
- **જમીન લપસી ના પડાય તેવી હોવી જોઈએ**
- **દરવાજા કોઈપણ પ્રકાર નુ જોર કર્યા વગર ખોલી શકાય તેવા હોવા જોઈએ**
- **દરવાજો ઓછા માં ઓછા ૯૦૦ એમએમ થી વધુ પહોળો હોવો જોઈએ**
- **દરવાજા પર કોંટ્રાસ કલર હોવો જોઈએ**
- **દરવાજા □ ંદર □ ને બહાર બન્ને બાજુ ખુલી શકે તેવા હોવા જોઈએ**
- **દરવાજા ના હેંડલ, લોક ૮૦૦ એમએમ થી વધુ ઊચા ના હોવા જોઈએ**

કોરીડોર - પગ રસ્તો

- કોરીડોર ની પહોળાઈ ૯૦૦ એમએમ થી વધુ બાધા રહીત હોવી જોઈએ
- કોરીડોર માં બહાર નીકળતી વસ્તુઓ દ્રષ્ટીક્ષતિ વ્યક્તિઓ માટે □ વરોધ મુક્ત હોવી જોઈએ
- છત પર ટીંગાયેલ વસ્તુઓ ૨૧૦૦ એમએમ થી વધુ ઊચાઈ એ હોવી જોઈએ
- કોરીડોર માં બારી સ્લાઈડીંગ વાળી હોવી જોઈએ
- ભય ની જગ્યા પર ચેતવણી ના સંકેતો હોવા જોઈએ

કલાસરૂમ / લેબોરેટરી / લાયબ્રેરી

- રૂમ દિવ્યાંગવ્યક્તિઓ માટે □ વરોધ મુક્ત હોવો જોઈએ
- આજુબાજુ માં વ્હીલચેર ઉપયોગ કરનાર વ્યક્તિઓ ઓછા માં ઓછો 900 એમએમ જેટલો પહોળો રસ્તો હોવો જોઈએ
- ટેબલની ઊંચાઈ 800 એમએમ હોવી જોઈએ
- ટેબલ માં વ્હીલચેર સરળતાથી જઈ શકે તેમ હોવી જોઈએ
- □ વરોધ મુક્ત ટેબલ ની ઊંચાઈ 750 એમએમ થી 850 એમએમ તથા ઘૂંટણ ની જગ્યા 750 એમએમ પહોળી □ ને 480 એમાં ઊંડી હોવી જોઈએ
- રૂમ માં પૂરતો પકાશ હોવો જોઈએ
- કોમ્પ્યુટર માં (જોસ) ટોકિંગ સોફ્ટવેર હોવો જોઈએ

એલિવેટર / લિફ્ટ

- જો ગ્રાઉન્ડ ફ્લોર સિવાય ઉપર માળ હોય તો ત્યાં લિફ્ટ હોવી જરૂરી છે.
- લિફ્ટ સુધી જવા માટે નો માર્ગ □ વરોધ મુક્ત હોવો જોઈએ
- લિફ્ટ ના દરવાજા ની પહોળાઈ ઓછા માં ઓછી 900 એમએમ વધુ હોવિ જોઈએ
- લિફ્ટ ની □ ંદર નું માપ □ ંદાજે 1400 એમએમ X 1400 એમએમ હોવું જોઈએ
- લિફ્ટ નો દરવાજો સહેલાઈ થી ઓળખી શકાય તેવો હોવો જોઈએ
- લિફ્ટ નો દરવાજો ખુલવા □ ને બંધ થવામાં પૂરતો સમય હોવો જોઈએ
- કંટોલ પેનલ ની જગ્યા જમીન થી 800 એમએમ થી 1000 એમએમ ની ઊંચાઈ એ હોવી જોઈએ
- કંટોલ પેનલ માં ઉપસેલા / બ્રેઈલ માં નંબર હોવા જોઈએ
- લિફ્ટ કયા માળ પર આવી તે સાંભળી □ ને જોઈએ શકાય તેવી વ્યવસ્થા હોવી જોઈએ
- લિફ્ટ ને બોલવાનું બટન □ ને તાત્કાલિક ઇન્ટરકોમ (□ ંદર ની બાજુ) જમીન થી 800 એમએમ થી 1000 એમએમ ની ઊંચાઈ એ હોવુ જોઈએ
- લિફ્ટ માં ત્રણેય બાજુ એ 800 એમએમ થી 1000 એમએમ ની ઊંચાઈ એ રેલીંગ ની વ્યવસ્થા હોવી જોઈએ
- કોમ્યુનિકેશન (સંચાર) માટે સ્પર્શ □ થવા બ્રેઈલ ની વ્યવસ્થા હોવી જોઈએ
- લિફ્ટ નો દરવાજો ખુલવા □ ને બંધ થવામાં પૂરતો સમય હોવો જોઈએ

Lift

G

શૌચાલય

- શૌચાલય કોમન હોવું જોઈએ તેમાં દિવ્યાંગવ્યક્તિ માટે તેને નુરૂપ સુવિધાઓ હોવી જોઈએ
- શૌચાલય સરળતાથી ઓળખી શકાય તેવું હોવું જોઈએ
- વ્હીલચેર ઉપયોગ કરનાર વ્યક્તિઓ માટે શૌચાલય માં પૂરતી જગ્યા હોવી જોઈએ
- વોશરૂમ નું માપ દીવાલ સામે ની દીવાલ થી 2200 એમએમ X 2000 એમએમ થી ઓછું ના હોવું જોઈએ
- પાણી નું આઉટલેટ (ક્લોસેટસ ને બીડેટસ માઉન્ટેડ) ની ઉંચાઈ 450 એમએમ થી 480 એમએમ ની વચ્ચે હોવું જોઈએ
- વોશબેશિન ની ઊંચાઈ જમીન થી 800 એમએમ હોવી જોઈએ
- રીસા નીચેની કિનારી થી ઊંચાઈ 100 એમએમ થી લગાવેલ હોવી જોઈએ
- બધા જ ફુવારા ક્લોસેટસ ને શાવર ની નજીક લગાવેલ હોવા જોઈએ
- ગ્રેબ બાર નો વ્યાસ (ડાયામીટર) 38-40 એમએમ હોવો જોઈએ
- ગ્રેબ બાર પર આંગળીથી પકડી શકાય તેવી 500 એમએમ ની જગ્યા હોવી જોઈએ
- ગ્રેબ બાર પાર હાથ લાપસી ના પડે તથા ભાર ઊઠાવિ શકે તેવા હોવા જોઈએ
- લગાવેલ નળો એક હાથે થી ખોલી શકાય તેવા હોવા જોઈએ
- શૌચાલય માં ઈમરજંસી એલાર્મ 300 એમએમ ને 900 એમએમ પર હોવી જોઈએ
- દરવાજો ંદર ને બહાર થી ખુલી શકે તેવો હોવો જોઈએ
- શૌચાલય ની જમીન લપસી ના પડાય તેવી હોવી જોઈએ
- શૌચાલય માં પુરતુ પાણી આવતુ હોવુ જોઈએ
- શૌચાલય ની નિયમીત રુપે સાફ સફાઈ થતી હોવી જોઈએ
- શૌચાલય સુધી જવાનો રસ્તો પાકો હોવો જોઈએ

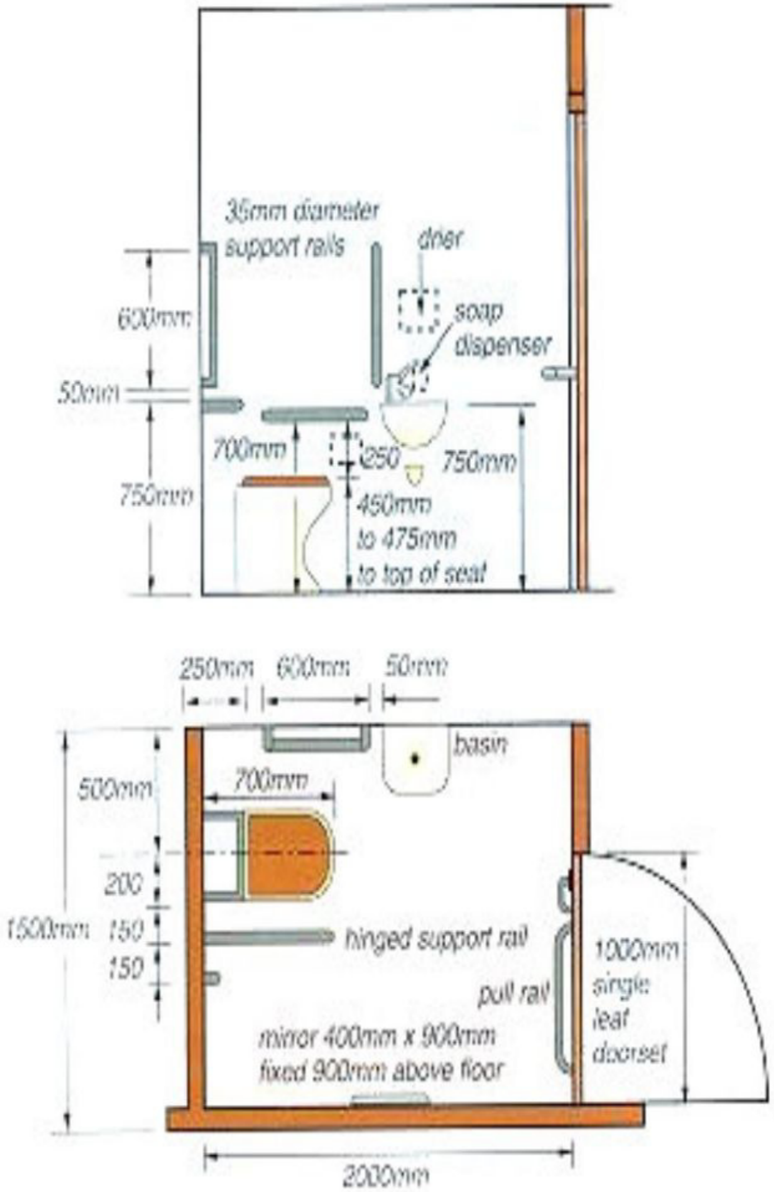
35mm diameter support rails
drier
soap dispenser
600mm
50mm
700mm
250
750mm
750mm
450mm to 475mm to top of seat
250mm
600mm
50mm
basin
500mm
700mm
200
1500mm
150
150
hinged support rail
pull rail
1000mm single leaf doorset
mirror 400mm x 900mm fixed 900mm above floor
2000mm

Wheelchair

Good example of Grab bars in accessible toilet

પીવાના પાણી ની વ્યવસ્થા

- પીવા ના પાણી ની વ્યવસ્થા 300 એમએમ □ ને 900 એમએમ પર હોવી જોઈએ
- જમીન લપસી ના પડાય તેવી હોવી જોઈએ
- લગાવેલ નળ એક હાથે થી ખોલી શકાય તેવા હોવા જોઈએ
- પીવા ના પાણી ની વ્યવસ્થા સરળતાથી ઓળખી શકાય તેવું હોવું જોઈએ

દિવ્યાંગવ્યક્તિ પ્રત્યે નુ વર્તન, વ્યવહાર □ ને વિચારો

- દિવ્યાંગ વ્યક્તિ સ્વમાનભેર ભળી શકે તેવુ વાતાવરણ પુરુ પાડવુ
- દિવ્યાંગ વ્યક્તિ પોતાના સાથે □ ન્ય કાર્યો માં ભાગ લે તેના માટે પ્રયત્નો કરવા □ ને તેને પ્રોત્સાહીત કરવા
- દિવ્યાંગ વ્યક્તિ નુ કાઉંસેલીગ કરી તેની પડતી મુશ્કેલી દુર કરવી
- □ ન્ય કર્મચારીઓને દિવ્યાંગતા પ્રત્યે સેંસેટાઈઝ કરવા
- દિવ્યાંગ વ્યક્તિ ને સતત પ્રોત્સાહિત રહે તે માટે પ્રયત્નો કરવા